श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ अष्टाशीतितमः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ अष्टाशीतितमः सर्गः ॥

इलाबुधयोर्मिथो दर्शनं बुधेनेलासहचरीणां किम्पुरुषीति नाम विधाय पर्वतेऽवस्थानाय प्रेषणम्

तां कथामैलसम्बद्धां रामेण समुदीरिताम्।
लक्ष्मणो भरतश्चैव श्रुत्वा परमविस्मितौ ॥ **7.88.1** ॥

तौ रामं प्राञ्जली भूत्वा तस्य राज्ञो महात्मनः।
विस्तरं तस्य भावस्य तदा पप्रच्छतुः पुनः ॥ **7.88.2** ॥

कथं स राजा स्त्रीभूतो वर्तयामास दुर्गतिः।
पुरुषः स यदा भूतः कां वृत्तिं वर्तयत्यसौ ॥ **7.88.3** ॥

तयोस्तद् भाषितं श्रुत्वा कौतूहलसमन्वितम्।
कथयामास काकुत्स्थस्तस्य राज्ञो यथागमम् ॥ **7.88.4** ॥

तमेव प्रथमं मासं स्त्री भूत्वा लोकसुन्दरी।
ताभिः परिवृता स्त्रीभिर्येऽस्य पूर्वं पदानुगाः ॥ **7.88.5** ॥

तत्काननं विगाह्याशु विजह्रे लोकसुन्दरी।
द्रुमगुल्मलताकीर्णं पद्भ्यां पद्मदलेक्षणा ॥ **7.88.6** ॥

वाहनानि च सर्वाणि सन्त्यक्त्वा वै समन्ततः।
पर्वताभोगविवरे तस्मिन् रेमे इला तदा ॥ **7.88.7** ॥

अथ तस्मिन् वनोद्देशे पर्वतस्याविदूरतः।
सरः सुरुचिरप्रख्यं नानापक्षिगणायुतम्॥ **7.88.8**॥

ददर्श सा इला तस्मिन् बुधं सोमसुतं तदा।
ज्वलन्तं स्वेन वपुषा पूर्णं सोममिवोदितम्॥ **7.88.9**॥

तपन्तं च तपस्तीव्रमम्भोमध्ये दुरासदम्।
यशस्करं कामकरं तारुण्ये पर्यवस्थितम्॥ **7.88.10**॥

सा तं जलाशयं सर्वं क्षोभयामास विस्मिता।
सह तैः पूर्वपुरुषैः स्त्रीभूतै रघुनन्दन॥ **7.88.11**॥

बुधस्तु तां समीक्ष्यैव कामबाणवशं गतः।
नोपलेभे तदात्मानं स चचाल तदाम्भसि॥ **7.88.12**॥

इलां निरीक्षमाणस्तु त्रैलोक्यादधिकां शुभाम्।
चित्तं समभ्यतिक्रामत् का न्वियं देवताधिका॥ **7.88.13**॥

न देवीषु न नागीषु नासुरीष्वप्सरःसु च।
दृष्टपूर्वा मया काचिद् रूपेणानेन शोभिता॥ **7.88.14**॥

सदृशीयं मम भवेद् यदि नान्यपरिग्रहः।
इति बुद्धिं समास्थाय जलात् कूलमुपागमत्॥ **7.88.15**॥

आश्रमं समुपागम्य ततस्ताः प्रमदोत्तमाः।
शब्दापयत धर्मात्मा ताश्चैनं च ववन्दिरे॥ **7.88.16**॥

स ताः पप्रच्छ धर्मात्मा कस्यैषा लोकसुन्दरी।
किमर्थमागता चैव सर्वमाख्यात मा चिरम्॥ **7.88.17**॥

शुभं तु तस्य तद् वाक्यं मधुरं मधुराक्षरम्।
श्रुत्वा स्त्रियश्च ताः सर्वा ऊचुर्मधुरया गिरा॥ **7.88.18**॥

अस्माकमेषा सुश्रोणी प्रभुत्वे वर्तते सदा।
अपतिः काननान्तेषु सहास्माभिश्चरत्यसौ ॥ **7.88.19** ॥

तद् वाक्यमव्यक्तपदं तासां स्त्रीणां निशम्य च।
विद्यामावर्तनीं पुण्यामावर्तयत स द्विजः ॥ **7.88.20** ॥

सोऽर्थं विदित्वा सकलं तस्य राज्ञो यथा तथा।
सर्वा एव स्त्रियस्ताश्च बभाषे मुनिपुङ्गवः ॥ **7.88.21** ॥

अत्र किम्पुरुषीभूत्वा शैलरोधसि वत्स्यथ।
आवासस्तु गिरावस्मिञ्शीघ्रमेव विधीयताम् ॥ **7.88.22** ॥

मूलपत्रफलैः सर्वा वर्तयिष्यथ नित्यदा।
स्त्रियः किम्पुरुषान्नाम भर्तॄन् समुपलप्स्यथ ॥ **7.88.23** ॥

ताः श्रुत्वा सोमपुत्रस्य स्त्रियः किम्पुरुषीकृताः।
उपासाञ्चक्रिरे शैलं वध्वस्ता बहुलास्तदा ॥ **7.88.24** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे अष्टाशीतितमः सर्गः ॥